

A detailed oil painting portrait of Jean-Baptiste Lully, a French composer, dancer, and theorist. He is depicted from the chest up, wearing a dark, ornate coat with a high collar. He has long, wavy brown hair and a slight mustache. His gaze is directed slightly upwards and to the right. The background is dark and textured.

ŽANUI BATISTUI
POKLENUI - MOLJERUI
- 400

Parengė
Palangos senosios gimnazijos biblioteka
2022

W O R K S
O F
M O L I E R E,

*Tuomet, paklausęs Dievo, atvedžiau jį čia,
Ir rodos, kad namai atgijo nejučia.
Jisai prižiūri viską, jam visi dėkingi,
Jis netgi mano žmona rūpintis netingi,
Ją saugoja nuo žvilgsnių pernelyg meilių
Ir veda daug geriau kaip aš doros keliu.
Jūs manot, pats save ramybėj jis palieka?
O, ne, jisai kankinas dėl menkiausio nieko!
Jį pikcina ne vien kitų blogi darbai:
Anądien, pavyzdžiui, jis krintosi labai,
Kad besimelsdamas sugavo kandžią blusą
Ir kad, sutraiškęs ją, per garsiai atsiduso...*

(Molière'as, „Tartiužas“, vertė Aleksys Churginas)

Molière (Moljèras), tikr. Jean-Baptiste **Poquelin** - prancūzų dramaturgas, aktorius, teatro veikėjas. Prancūzų vadinamųjų papročių ir charakterių komedijos pradininkas ir pagrindinis kūrėjas.

Moljeras gimė 1622 m. sausio 15 d. Paryžiuje, karaliaus rūmų kamerdinerio Žano Pokleno (*Jean Poquelin*) ir turtingo buržujaus dukters Marijos Krese (*Marie Cressé*) šeimoje.

1639 m. Moljeras baigė Clermonto koledžą ir išvyko į Orléans'ą studijuoti teisę.

1643 m. Moljero slapyvardžiu įkūrė teatrą „*Illustre Théâtre*“, kuris 1645 m. dėl skolų buvo uždarytas.

1645–1658 m. Moljero klajojančioji aktorių trupė provincijoje vaidino jo pjeses. Nuo 1658 m. Moljero trupė, suvaidinusi Luvre ir įsigijusi Liudviko XIV palankumą, vėl įsikūrė Paryžiuje. Pats Moljeras visą laiką buvo trupės dramaturgas, režisierius ir aktorius.

Mirė 1673 m. vasario 17 d. netekęs sąmonės scenoje, kurioje buvo vaidinamas jo kūrinys „*Tariamasis ligonis*“.

Užuot pasirinkęs teisininko kelią, J.-B. Poquelinas atsidavė aktorystei. Tokiam pasirinkimui, žinoma, pasitarnavo pats laikotarpis – tai buvo prancūzų klasikinio teatro žydėjimo laikas, kai aktorius profesija buvo gana gerbiama ir pelninga. Teatras buvo suvokiamas ne tik kaip pramoga, bet ir šalies vienybės palaikymo, vertybių ir kalbos standartų sklaidos priemonė. Ne veltui galiojo Liudviko XIII 1641 m. įsakymas laikyti aktorius profesiją garbinga, ir netgi pats kardinolas de Richelieu nesivaržė nuosavame teatre pristatyti savo pjesės.

Orleano muziejus

J.-B. Poquelinas savo likimą susiejo su Josepho ir Madeleine Bėjart'ų trupe, o 1643 m. subūrė ir įsteigė Nuostabų teatrą (Illustre Théâtre). Būtent tuomet dramaturgas nusprendė pasivadinti sceniniu Molière'o pseudonimu (pranc. mot-lierre – „žodis-gebenė“). Anuomet sceniniai pseudonimai buvo įprastas reiškinys tarp aktorių, tačiau Molière'as, spėjama, taip galėjo pasivadinti ir tėvo noru, kuris baiminosi, kad kurį laiką į skolas įklimpęs sūnus gali pakenkti šeimos įvaizdžiui. Tačiau Jeanas-Baptiste'as neatsisakė savo tikrosios pavardės ir pasirašydavo kaip Poquelinas-Molière'as.

Teatras La Comédie Française, Paryžius, 1863 m.

Amžininkų liudijimais, Molière'as buvo meistriškas aktorius ir nuovokus administratorius, gebantis deramai surengti spektaklį ir palaikyti sveiką kolektyvo dvasią. Jis buvo vertinamas už išsilavinimą, charizmą, taktiškumą ir mokėjimą elgtis visuomenėje. Molière'o sugrįžimą į Paryžių 1658-aisiais lydėjo triumfas: vos parodęs čia savo pirmą spektaklį, dramaturgas gavo karaliaus Liudviko XIV leidimą savo trupei naudotis „Petit-Bourbon“ sale. Nuo 1661 m. savo pjeses statė „Palais-Royal“ rūmuose, kuriems, tiesa, perstatytiems, buvo lemta tapti teatro „La Comédie Française“ pastatu.

Moljero vakarienė su Liudviku XIV (1857), Auguste'as Dominique'as Ingresas.

Moljeriškuose spektakliuose išryškėjo dramaturgo universalumas – kaip genialaus režisieriaus, aktorius, dekoratoriaus, komediografo. Meistriškai jis kūrė ir eiliuotus, ir prozinius tekstus, statė farsus, charakterių komedijas, komedijas-baletus. Novatoriškai naudojo netgi žinomas komiškas kaukes ir originaliai pakreipdavo siužeto vingius. Populiariausios, žinoma, buvo jo farsinės pjesės, tačiau be to, kad mokėjo pasitelkti įvairių formų juoką – juokingas situacijas, komiškus charakterius, šmaikščius dialogus, žodžių žaismą, Molière'as atskleidė filosofinę juoko gelmę ir, sakytume, ribiškumą, kai pro juoką prasiveržia žmogaus egzistencijos tragiškumas.

Klasicistinėje komedijoje opiausias to meto Prancūzijos problemos buvo vaizduojamos žymiai plačiau ir atviriau negu tragedijoje. Esminis komedijos bruožas buvo dorovinių apibendrinimų siekimas. Tuo tikslu veikėjai buvo tipizuojami: žmonės buvo rodomi ne kaip paskiros asmenybės, o turėjo įkūnyti tam tikrą norimą charakterį ar būdo bruožą.

Molière'o **Tartiufas** yra apsimestinio šventeiviškumo įsikūnijimas, t.y. veidmainys, **Don Žuanas** – įžūlus akiplėša ir savavalis, **Alcestras** – pesimistas, **Harpagonas** – baisus šykštuolis.

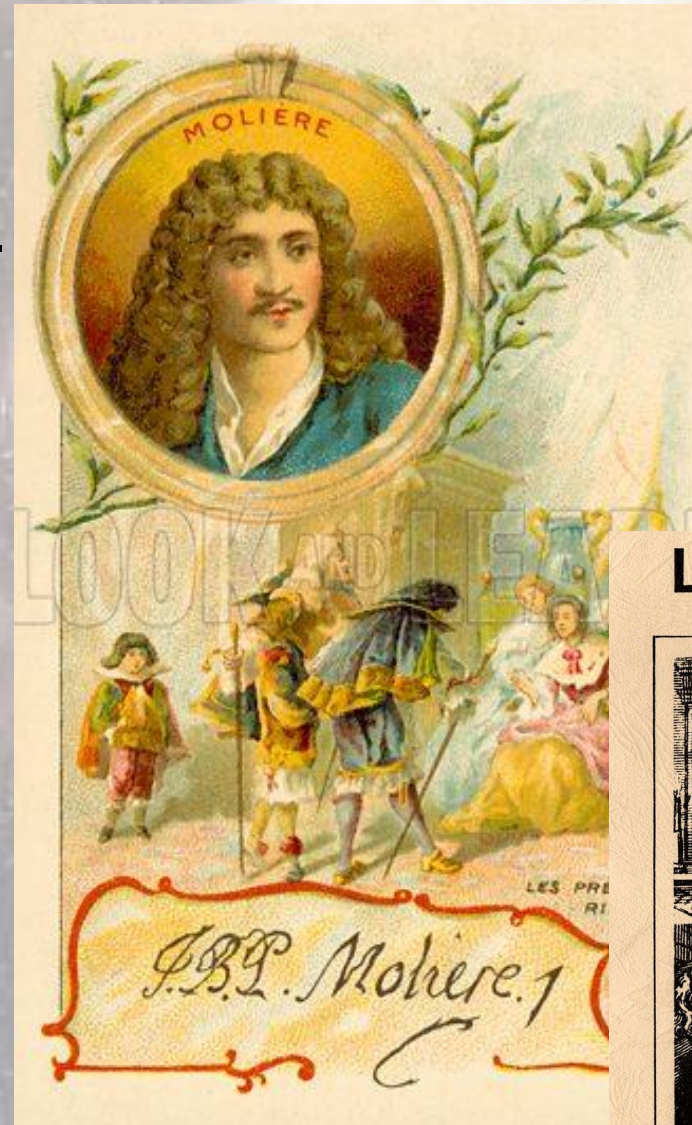

Žymiausios komedijos

- „Pakvaišėlis“, 1655 m.
- „Meilės ginčas“, 1656 m.
- „Juokingosios pamaivos“, 1659 m.
- „Vyrų mokykla“, 1661 m.
- „Žmonų mokykla“, 1662 m.
- [„Tartufas“, 1664 m.](#)
- „Don Žuanas“, 1665 m.
- „Mizantropas“, 1666 m.
- „Šykštuolis“, 1668 m.
- „Miestelėnas bajoras“, 1670 m.
- „Skapeno klastos“, 1671 m.
- „Tariamasis ligonis“, 1673 m.

Pjesės

- „Žmonų mokyklos kritika“, 1663 m.
- „Versalio ekspromtas“, 1663 m.

Vokiečių literatūros klasikas Johannas Wolfgangas von Goethe, kuris bendraudamas su poetu Johannu Peteriu Eckermannu yra pasakęs:

„Molière’as yra toks didis, kad kaskart jį skaitydamas stebiesi. Jis vienintelis toks tarp savo atstovų, jo pjesės paliečia tragiškus dalykus ir visiškai užvaldo.“

XVIII a. viduryje kunigaikštienės Uršulės Radvilienės vadovaujamame Radvilų dvaro teatre buvo suvaidintas Molière'o „Žoržas Dandenas“ ir kitos dvi komedijos. XVIII a. pabaigoje įkurtame viešame Vilniaus miesto teatre irgi buvo pastatyta lenkų kalba Molière'o komedijų.

Į lietuvių kalbą Molière'o kūryba pradėta versti XX a. pradžioje. Pirmosios išverstos komedijos – „Daktaras iš prievartos“ (1917), „Šykštuolis“ (1920), „Žoržas Dandenas“ (1923).

Tarp ankstyvųjų vertėjų minėtina S. Čiurlionienė-Kymantaitė. Ji išvertė „Tartiufą“ ir „Šykštuolį“ 1928 m.

Pirmoji profesionaliame teatre pastatyta komedija – „Žoržas Dandenas“ (1923, Kaunas).

Daugiausia Lietuvos teatruose statytas „Tartiufas“ ir „Skapeno klastos“.

Scenos iš spektaklių „Tartiufas“,
pastatytų Lietuvoje

